

ಒಡಿಶಾದ ನಿಯಮಗಿರಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಯಶಸ್ಸು ಗಳಿಸಿದ್ದು ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಧ್ಯಾಯ.

ನೆಲೆ ಇದು. ನಾವು ಪೂಜಿಸುವ ಜಾಗವನ್ನು ಅಗೆಯಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದರು. ಸಾವಿರಾರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಬಂಡವಾಳ ಹಾಕಿದ್ದ ವೇದಾಂತ ಕಂಪನಿ ಹಳ್ಳಿಗರಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆದರೆ ನಮ್ಮ ದೈವವೇ ನಾಶವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಮೂಲಗಳಾದ ನೀರು, ಆಹಾರ, ಪರಿಸರವೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರುಗಳಿರುವುದು ಇಲ್ಲೇ, ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದಿಂಚು ಜಾಗದಲ್ಲೂ ಅಗೆಯಲು ಬಿಡುವು ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದ ಗ್ರಾಮಸಭೆ ದೂರನ್ನು ಹೈಕೋರ್ಟ್, ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ದಾವೆ ದಾಖಲಿಸಿತು.

250 ಚದರ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ನಿಯಮಗಿರಿ ಪ್ರದೇಶ ಎಂದೂ ಬತ್ತದ ನೂರಾರು ನೀರಿನ ಮೂಲ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದೆ. ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜ, ಕಿರುಧಾನ್ಯ, ಬೇಳೆ ಕಾಳು ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರು ಬರುವ ಆದಾಯದಲ್ಲೇ ಸಹಜ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆದರೆ ನಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯ ಜೊತೆ ಇಲ್ಲಿನ ನಿತ್ಯ ಹರಿದ್ವರ್ಣ ಕಾಡೂ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹಳ್ಳಿಗರು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಚೇರಿ ಹೊಂದಿರುವ ವೇದಾಂತ ಕಂಪನಿಗೂ ಲಗ್ಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಪ್ರವಾಸಿ ವಿಸಾದಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ ತಲುಪಿದ ಇಬ್ಬರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಯುವಕರು, ವೇದಾಂತ ಕಂಪನಿಯ ವಾರ್ಷಿಕ ಷೇರು ಮಾರಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸೇಂಟ್ ಕೆಥ್ರಿನ್ಸ್ ಚರ್ಚ್‌ನ ಎದುರಿನ ಹಾಲ್‌ಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ತಲಾ ಎರಡು ಶೇರು ಖರೀದಿಸಿ ಚರ್ಚ್‌ನ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ನೃತ್ಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಈ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡ ಮಾಧ್ಯಮದವರು, 'ಇಲ್ಲಿ ನೀವೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಾಗ, 'ಲಂಡನ್ ನಗರದ ಮೈನಿಂಗ್ ಆಫೀಸರ್‌ನನ್ನು

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಹೇಳಿ' ಎಂದರು. 'ಇಲ್ಲಿನ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪದ ಅದಿರು ಇದೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೇಗ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುವ ಇರಾದೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಪರವಾನಿಗೆ ಕೊಡುವವರು ಬೇಕಿತ್ತು' ಎಂದು ಪತ್ರಕರ್ತರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. 'ಇದೇನು ಹುಂಬತನ ನಿಮ್ಮದು. ಇದು ಸೇಂಟ್ ಕೆಥ್ರಿನ್ಸ್ ಚರ್ಚ್, ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಜಾಗ. ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳುವ ಮುನ್ನ ಇಲ್ಲಿಂದ ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ' ಎನ್ನುವ ಪತ್ರಕರ್ತರ ಮಾತಿಗೆ, 'ವೇದಾಂತ ಕಂಪನಿ ನಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಜಾಗವಾದ ನಿಯಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಮೈನಿಂಗ್ ಮಾಡಲು ಬಂದಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಈ ಜಾಗ ಎಷ್ಟು ಪವಿತ್ರವೋ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ನಿಯಮಗಿರಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ. ನಿಮ್ಮ ಚರ್ಚ್ ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿತ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಮೆಂಟಿನಿಂದಾದದ್ದು. ನಮ್ಮ ದೈವಸ್ಥಳ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಆದದ್ದು. ಅದನ್ನೇ ಅಗೆದು ಆಪೋಶನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮಗೊಂದು, ನಮಗೊಂದು ನ್ಯಾಯ ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸುದ್ದಿಯಾದ ತಕ್ಷಣ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡ ಸ್ಥಳೀಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಬಳಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಇಡೀ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಗ್ರಾಮಸಭೆ ನಡೆಸಿದವು. ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಾವನೆಗಳ ಹಕ್ಕು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆಯೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದವು. 'ಹೌದು' ಎಂದು ಜನ, ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಯಕೂಡದು ಎಂದರು. 2013ರಲ್ಲಿ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿದ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ, ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರ, ಗ್ರಾಮಸಭೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಸಮ್ಮತಿ ಪಡೆದ ನಂತರವೇ ಮುಂದಿನ ಮಾತು ಎಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ದೇಶದ ಪರಿಸರ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅಪರೂಪದ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಜಯ ಇದು ಎಂದು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ.

2016ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗ್ರಾಮಸಭೆಯನ್ನು

ಕರೆಯುವಂತೆ ಕಂಪನಿ ಪಂಚಾಯತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಈಗ ನಿಯಮಗಿರಿ ಗ್ರಾಮಸಭೆ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಸಮರ್ಥ ಸಮನ್ವಯದಿಂದ ತನ್ನ ಮೂಲ ಸೊಬಗನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಿಯಮ ಗಿರಿಯ ನಿಯಮಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಶುದ್ಧ ನೀರಿನ ಸುಂದರ್‌ಖಲ್

ಉತ್ತರಾಖಂಡ ರಾಜ್ಯದ, ಗಿರಿಧಾಮ ನೈನಿತಾಲ್ ಧರಿ ಬ್ಲಾಕ್‌ನ ಸುಂದರ್‌ಖಲ್ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ತನ್ನ ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ನೀರೊದಗಿಸಲು 21 ಮೂಲಗಳಿದ್ದು, ನೀರಿನ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನೀರಿನಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ಕಾಯಿಲೆ ಹರಡುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಶುದ್ಧವಾಗಿರಲೇಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು, ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಶುಲ್ಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀರಿನ ಶೇಖರಣಾ ತೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕ್ಲೀನ್ ಮಾಡುವುದು, ಸುಣ್ಣ ಹೊಡೆಯುವುದು, ಕ್ಲೋರಿನೇಟ್ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ಸ್ವಯಂ ತಾವೇ ಶ್ರಮದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಬಳಸಿದ ನೀರು ಚರಂಡಿಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ, ಮನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಶೌಚಾಲಯ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಬಯಲು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ದಂಡ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶೌಚಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ನೀರಿನ ಕೊರೆತೆ ಆಗಾಗ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಅರ್ಧಲೀಟರ್ ಹೆಚ್ಚು ನೀರನ್ನು ತರಬೇಕೆಂಬ ಅಲಿಖಿತ ನಿಯಮವಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಉತ್ತರಾಖಂಡದ ಸುಂದರ್‌ಖಲ್ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ದೇಶದ 'ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ'ಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ

